

Posudek na bakalářskou práci

Anety Horčíčkové

Mediální konstrukce školní šikany v hlavních denících ČR z genderové perspektivy

O relevanci zvoleného tématu a výzkumné otázky není žádná pochybnost, odpovídající je pramenný materiál i zvolené výzkumné metody.

Teoretická část je sepsána bohužel častým, ale dle mého názoru nešťastným, způsobem, a sice tak, že autorka odděleně sepiše kompiláty z oblastí, kam zaměření práce zasahuje, což v tomto případě představuje: šikanu, média a gender. Nesdílím názor, že píše-li o reprezentaci problému šikany v médiích, musím sepsat vše o daném jevu jako takovém, zde až po stranu 21. Totéž platí o médiích a genderu. Problém je, že nikde není naznačeno, jak se vybrané kompilované pasáže vztahují k výzkumné otázce, jinými slovy, proč tu jsou. Příklad za všechny: jestliže jsou zde například tabulky s typologií druhů šikany, znamená to, že budu sledovat, zda i média pracují s typologickým rozlišením? Pokud ne, jsou tyto informace v teoretické části nadbytečné a irelevantní. Teprve od strany 30 se začíná teoretická část viditelně vztahovat k výzkumné otázce a předkládají se zde názory českých odborníků z hlediska genderové slepoty či vnímavosti, avšak tato, jediné relevantní, část, která měla být představena podrobně, s argumentací a jako diskuse, je předložena stejně mechanickým a aditivním způsobem jako části předchozí. Dále, jelikož toto je opravdu pro výzkumnou otázku centrální, by byly na místě odborné názory z nejlepších teoretických zdrojů, to znamená aspoň nějaké zahraniční, tradiční i feministické. Upozorňuji, že tato klíčová teoretická část je pojednána na pouhých dvou stranách. Teoretická část pak pokračuje ve stejném duchu jako předtím kompilací poznatků na téma „gender a škola“, „gender a násilí“. A skutečně mi zůstává záhadou, proč se zde řeší mimo jiné hrubý měsíční příjem učitelského stavu (?). Necht' autorka vysvětlí, jak se to vztahuje k výzkumné otázce (jedná se ale opět jen o namátkově vybraný příklad za všechny). Takto text pokračuje až po stranu 45, nejsme ušetřeni ani historie tištěných médií a podobně. Shrnutí teoretické části neobsahuje shrnutí, natož rozvedení výzkumné otázky, nýbrž zopakování přehledu témat. Nelze než opakovat, že teoretická část svědčí o naprostém nepochopení její funkce ve výzkumném projektu.

U empirické části mě zaujaly hypotézy, u nichž není jasný původ – vycházejí z teoretické části (kde jsou ovšem stanoviska různá), nebo jsou jen intuitivní? Není to nikde jasně řečeno. Proces generování vzorku je myslím korektní, chybí však informace o tom, kolik bylo celkem článků o šikaně, z nichž bylo vybráno 36 o školní šikaně. Sama tato informace by vytvořila důležitý kontext pro pokrývání školní šikany ve vztahu k jiným prostředím. Dále také není jasné vytvoření účelového vzorku – podle jakého kritéria bylo vybráno oněch 13 článků pro kvalitativní analýzu? Je to zodpovězeno později, ale pro mne nepřesvědčivě a nekontrolovatelně.

Kvantitativní analýza byla jednoduchá a celkem jasně popsána. U kvalitativní analýzy nejsou dostatečně vysvětleny kódovací postupy – barevné podtrhávání zajisté není to zásadní. Nejasný je například odkaz na to, že se kóduje každý text zvlášť, že jde o „případy“. To však zdaleka není obvyklé (pokud se nejedná o diskurzivní analýzu), většinou se naopak vybrané texty „sesypávají na jednu hromadu“ – prosím vysvětlit tento postup u obhajoby – a zejména, pokud byl takto použit, jaké byly následující kroky analýzy a syntézy. U interpretace výsledků se nemohu zbavit podezření, že autorka tenduje k potvrzení hypotéz i stereotypů. Nejsm si

jistá, že například u autorství článků je 69% čili dvě třetiny „drtivá většina“, nadto jednoho média o tématu psali výhradně muži – bylo by jistě také vhodnější vyvozovat ze zjištění spíše další otázky než rychlé vysvětlení, že se zkrátka muži a ženy věnují různým tématům. Podobně mám problém s výrokem, že prezentace chlapců jako převažujících agresorů „zřejmě odráží chování chlapců“ – na takové závěry je nutné dávat velký pozor, neboť jdou přímo proti předchozím teoriím o konstruovanosti, povaze mediálních reprezentací a podobně. Jak je ale možné zároveň tvrdit, že média prezentují šikanu genderově neutrálně? Je asi nutné diferencovat kontexty. Mám také otázku ke generickému maskulinu – někdy ho autorka používá, někdy věc ošetřuje – je to záměr?

Kvalitativní analýza začíná genderovým popisem zúženého vzorku, ale není zřejmě, zda zde byl (či nebyl) v některém případě (například autorství) použit kvotační výběr ve vztahu k celkovému vzorku (prosím zodpovědět). Samotná analýza ukazuje převážně nejrozumnější informace z strany odborníků a odbornic, víceméně kopírující literaturu. Nabízí se tak otázka, zda by nebyla plodnější analýza něčeho jiného, například modu vztahu k veřejnosti (přesvědčovací, výchovný, osvětový nebo zoufale pozitivistický a vyhýbající se jasnému postoji, apod.). Dále se zdá, jakoby stranou názorů všech sledovaných skupin byla představa systémových či politických řešení. Zajímá mě, zda to v textech skutečně nebylo, nebo tomu autorka nevěnovala pozornost. V této souvislosti hodnotím kladně, že si autorka všimla fenoménu zakrývání mocenské podstaty daného jevu, stálo by to za bližší pozornost.

Předložená bakalářská práce splňuje základní požadavky a doporučuji ji k obhajobě, na základě uvedených nedostatků pak navrhuji hodnocení dobře.

V Rožtokách 6.9.2013

PhDr. Hana Havelková, PhD.